

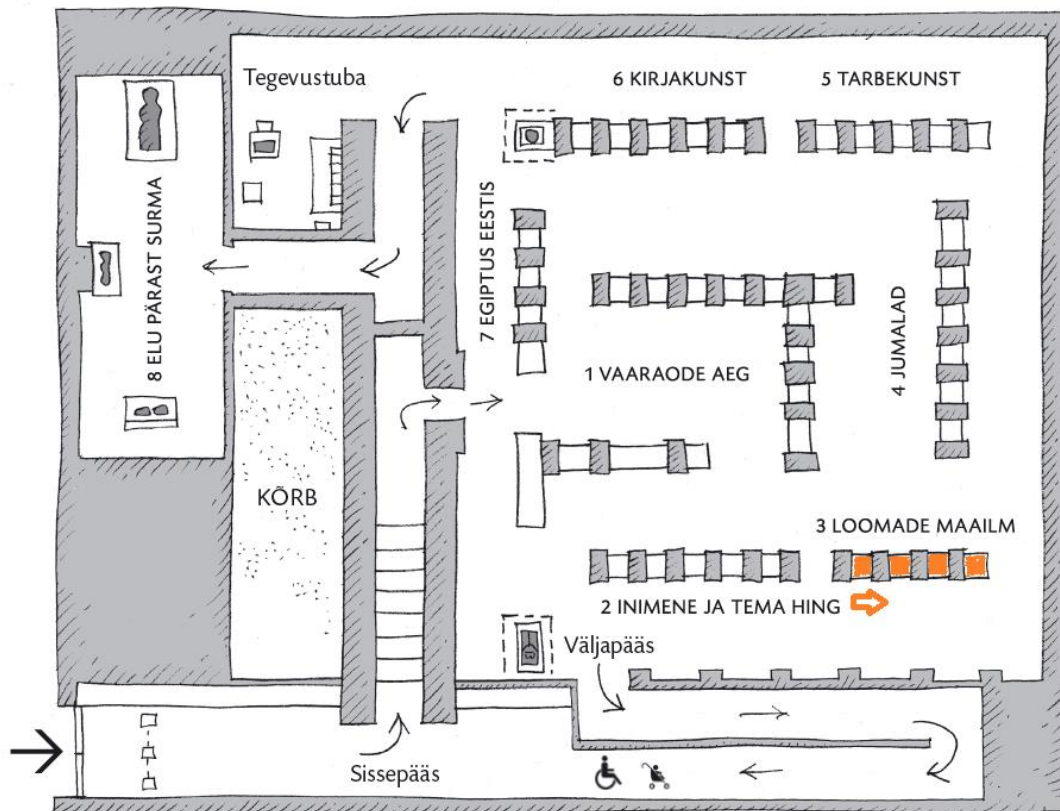

EGIPTUSE HILGUS

3

Loomade maailm

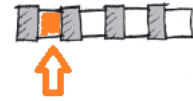
Egiptlased on jätnud meile suurepärsed näited oma ettekujutusest loomade maailmast. Loodus oli kunstnikele ammendamatu inspiratsiooniallikas, kuid loomadel oli ka sümbolne tähendus Egiptuse religioonis. Loomade kujutamisel ühendati reaalsus ja abstraktsus – mõned detailid on esile toodud äärmise täpsusega, samas kui ülejäänud keha võib olla väga lihtsustatud. Loomi ja linde kujutati kunstis seoses valitsejatega (lövi, kobra), jumalatega (iibis, pistrik, kass) või lihtsalt loomadena igapäevaelu stseenides inimeste kaaslastena ja toiduallikatena (kariloomad, haned, kalad). Üks levinumaid eluslooduse esindajad kunstis oli skarabeus ehk sõnnikumardikas, kes oli taassünni sümbol.

Kosmeetikapalett

Eeldünastiline periood (3900–3300 eKr). Grauvakk
Egiptus. Omandatud enne 1888. aastat

3 LOOMADE MAAILM

Kalakujuline lusikas

Uus riik (1539–1076 eKr). Steatiit
Egiptus. Omandatud 1824–1888

Esimesed paletid valmistati juba neoliitikumi ajal, esmalt olid need geomeetrilise vormiga, seejärel loomakujulised. Palette kasutati silmameigi jaoks värvipigmentide purustamise alusena. Lusika peal, mis võis olla nii antiloobi-, pardi- kui ka kalakujuline, segati kosmeetikume.

Iibise kujuke

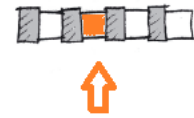
Hilis-Egiptus (722–332 eKr). Pronks
Egiptus. Ostetud

Egiptuse jumalad võisid ilmuda erineval viisil ja paljudel neist olid olemas ka loomakujulised vormid. Iibis, üks jumal Thoti ilmumise kujusid, sõi madusid – olevusi, keda peeti kaose sümboliks. See aspekt tegi iibisest korra loomise esindaja.

Konna kujuke

Hilis-Egiptus (722–332 eKr). Pronks
Egiptus. Drovetti kollektsioon. 1824

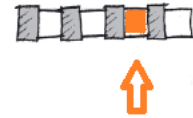
Läikiv pronks annab elavalt edasi kahepaikse niisket nahka. Konn oli populaarne kui loomingu ja viljakuse sümbol. Ta oli ka sünnituse kaitsja jumalanna Heketi püha loom.

Šaakali kuju

Hilis-Egiptus (722–332 eKr). Puit, kips, pigment
Egiptus. Omandatud 1824–1888

Šaakal esindab kahte olulist matustega seotud jumalat – Anubist ja Upuauat. Šaakali seostamine matustega tulenes tema eluviisist – peamiselt elasid nad kõrbe servas nekropolide juures. Šaakalit ja teisi koerlasi kujutati üldiselt lamavana või neljal jalal seisvatena.

Lõvi kuju

Hilis-Egiptus (722 – 332 eKr). Lubjakivi
Egiptus. Omandatud enne 1888. aastat

Lõvi oli tihedalt seotud päikese ja selle loova jõuga, mistõttu oli tal erinevaid sümbolseid tähendusi. Lõvil oli kaitsev ja halba tõrjuv funktsioon, ta sümboliseeris ka seksuaalset jõudu ning oli üks kõige enam vaaraoga seotud loom.

Kriosfinksi fragment

Lubjakivi. Uus riik (1539–1076 eKr). Lubjakivi
Egiptus. Omandatud 1824–1888

Oinana kujutati Egiptuse panteoni üht olulisemat jumalat – Amunit. Tõenäoliselt kuulus see pea väiksele lõvi keha ja oina peaga mütoloogiline olendile kriosfinksile, kelle kujud ääristasid sageli jumal Amuni templi rongkäiguteed.

Kassi mummia

Hilis-Egiptus (722–332 eKr). Looma säilmed, kangas
Drovetti kolleksioon

Alates Hilis-Egiptuse perioodist levis Vana-Egiptuses laialdaselt loomade kultus. Loomi austati nii kodudes kui ka neile pühendatud templites. Preestrid kasvasid ja mumifitseerisid loomi kui jumalikku ilmingut ning müüsid mummiaid inimestele, kes omakorda annetasid need ohvriandidena templitele.

Kassi kuju

Kolmas vaheperiood (1076–722 eKr). Puit, kips, pigment
Egiptus. Omandatud 1824. aastal

Kass ilmub egiptuse kunsti juba dünastiade eelsel perioodil. Ta on seotud kassikujulise jumalanna Basteti, kodu kaitsjaga. Basteti kultus oli üleriigiline ja seda praktiseeriti valdavalt kodudes.

Kala sarkofaag

Hilis-Egiptus (722–332 eKr). Looma säilmed, kanvaa, puit, pigment
Egiptus. Omandatud enne 1888. aastat

Jumalikkuse ilminguks peetavaid loomi mumifitseeriti ja asetati erineva kuju ning suurusega sarkofaagidesse. See väike sarkofaag, mis sisaldab kahte kala mumiati, on krohvitud ja maalitud, sellel on ristkülikukujuline alus ja kaane peal uimega kala.

Skarabeused

Dateerimata. Steatiit, fajanss, serpentiin, ametüst
Egiptus. Omandamise aeg teadmata.

Skarabeus on sõnnikumardikas – üks kõige tavalisemaid ja tuntumaid Egiptuse ikonograafilisi sümboleid. Skarabeusekujulisi amulette valmistati erinevatest materjalidest. Inimesed kasutasid neid pitsati või iluasjana ja panid surnutele hauda kaasa. 13. dünastia ajal ilmusid südameskarabeused, mis aitasid lahkunul läbida teispoolsuses südame kaalumise testi.